

„A madárbarát Magyarorszáért!”

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület/BirdLife Hungary

Budapest, 1121 Költő u. 21. • Telefon: 1 275 6247 • Fax: 1 275 6267 • E-mail: mme@mme.hu • Honlap: www.mme.hu
Adószám: 19001243-2-43 • Bankszámlaszám: 11712004-20011215

Dr. Medgyasszay László úr részére
elnök

Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat

Tisztelt Elnök Úr!

Hivatkozással a részünkre 2013. július 5-én megküldött elektronikus levelében foglaltakra, az alábbiakban tájékoztatom a 2014-2020 időszakra vonatkozó Vidékfejlesztési Programmal kapcsolatosan kialakított véleményünkről.

Általánosságban

Mindenek előtt szeretnénk hangsúlyozni, hogy nagyra értékeljük azt az erőfeszítést, mellyel a társadalmi észrevételek program tervezésébe történő beépítését célozzák, és ezúton fejezzük ki az érdemi párbeszéd és egymás érveinek meghallgatása és megértése iránt támasztott reményünket.

Fontosnak tarjuk megemlíteni, hogy amennyiben a Kormányzat a jelenlegi tervezet a felvázolt ütemezés szerint kívánja elfogadtatni, úgy a következő hónapokban feszített tempójú munkára van szükség, melyben különös figyelmet kell szentelni a társadalmi észrevételek beépítésének, mivel az észrevételek időhiány miatti figyelmen kívül hagyása számunkra elfogadhatatlan.

Az általános észrevételek között kiemelten kívánunk foglalkozni a prioritások közötti tervezett forrásmegosztás kérdésével. Megítélésünk szerint a jelenlegi forrásfelosztás nem változtat azon az egyébként helytelen gyakorlaton, hogy a vidékfejlesztési keretek meghatározó hányada a versenyképesség javítását célzó intézkedéseket segíti, és nem támogatja kellőképpen a környezetbarát földhasználatot. A jelenlegi tervezet a versenyképesség fokozását szolgáló intézkedések támogatására a teljes keret 42 %-át, míg a "mezőgazdaságtól és az erdészettől függő ökoszisztémák állapotának helyreállítása" prioritás vonatkozásában mindössze 26 % forrást allokál.

Nem vitatva bizonyos szerkezetátalakítási és versenyképességi ágazati szükségletek kielégítésének igényét, a források ily mértékű, a gazdálkodás intenzifikációját szolgáló koncentrációja megítélésünk szerint nem indokolt. A korábbi vidékfejlesztési programok (NVT, ÚMVP) példáján alapulva véleményünk szerint a versenyképesség javítására fordított keretek társadalmi szempontból kedvező hatása nem tetten érhető, sőt több esetben kimutatható annak negatív hatása pl. a mezőgazdasági foglalkoztatottak számának alakulására, vagy éppen a mezőgazdasági biodiverzitásra. Mindemellett azt is fontos mérlegelni, hogy ezek a típusú támogatások igénylik általánosságban a legnagyobb önerőt, így azok csak a mezőgazdasági termelők hitelállományának növekedésével teljesíthetnek ki.

Ezzel ellentétben a 4. prioritás céljainak elérésére hivatott források megítélésünk szerint elégtelenek a kihívások megfelelő kezelésére. Európa szerte jellemző a mezőgazdasági biodiverzitás (és kiemelten a mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állományainak) helyenként drasztikus méreteket öltő csökkenése, a közösségi jelentőségű élőhelyek állapotának veszélyeztetettsége és a vidéki tájak arculatának általános leromlása. A mértékadó vizsgálatok az elmúlt évtizedekben a mezőgazdasági művelés majdnem minden külső, környezeti feltételének (talaj, víz, klimatikus tényezők, mezőgazdasági biodiverzitás, agro-biodiverzitás) leromlását jelzik, illetve jelzik előre, mely helyzetben az egyedüli megoldás a természeti erőforrások védelmét célzó, környezeti szempontból fenntartható mezőgazdasági földhasználat kellő szintű támogatása. Hangsúlyozni kell emellett azt is, hogy mind az Európai Unió támogatáspolitikája - beleértve a legjelentősebb költségvetésű Közös Agrárpolitikát - egyre jobban összpontosít a természeti erőforrások kíméletes használatára, és ebben a folyamatban elégtelennek tartjuk a Bizottság által meghatározott minimum szint 1 %-kal történő meghaladását.

Fentiek ismeretében nem látjuk biztosítottnak, hogy "az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról" szóló rendelettervezetben (továbbiakban: EMVA rendelet) a

források megfelelő felosztására vonatkozó tagállami kötelezettségek teljesülnek. Az EMVA rendelet (28) bekezdése szerint a 4. prioritáshoz kapcsolódó intézkedések vonatkozásában a tagállamoknak fenn kell tartaniuk a korábbi erőfeszítéseik szintjét. Mivel az Új Magyarország Vidékfejlesztést Programban a környezetbarát földhasználatra vonatkozó II. tengely finanszírozására a teljes keret 32 %-át fordította hazánk, ezért a jelenlegi tervezetben feltüntetett 26 % nem teljesíti a Bizottság elvárásait, nem elégséges a korábbi eredmények fenntartására és éppen ezért számunkra elfogadhatatlan.

Részleteiben

1. PRIORITÁS: A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben

A prioritás kihívásainak kezelését célzó intézkedések kidolgozása során törekedni kell a program végrehajtását és a legjobb gyakorlatok átadását szolgáló, helyi viszonyokat ismerő szaktanácsadói hálózat létrehozására. Általános vélekedés, hogy a jelenlegi és a korábbi támogatási időszakban a kellően felkészült szaktanácsadói hálózat hiánya a program kiterjedését gátolta, főleg a más szakterületi jártasságot is igénylő intézkedések esetében. A megfelelő szaktanácsadói hálózat emellett alapfeltétele pl. az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok régóta szorgalmazott területi differenciálásának is.

Bár az anyag mindenhol utal az indikátorok későbbi kidolgozására, itt tartjuk szükségesnek megjegyezni, hogy az indikátorok megfelelő kiválasztása a program sikeressége megítélésének egyik legfontosabb tervezési momentuma. Az indikátorok tervezésénél elengedhetetlen, hogy külön kerüljenek kezelésre az eredmény és a hatásindikátorok, továbbá, hogy a tervezésnél az indikátor előállításához szükséges adatbázisok vizsgálata is megtörténjen.

Ehhez kapcsolódóan szeretnénk hangsúlyozni, hogy mind a tervezés, mind a későbbi értékelés során nélkülözhetetlen a programhoz kapcsolódó megfelelő monitoring rendszer kidolgozása és működtetése. Ennek hiányában a tervezés nincs birtokában a korábbi intézkedések valós eredményessége ismeretének, így nem képes az elérni kívánt céloknak megfelelő programot tervezni, melynek közvetlen hatása van a közösségi források helytelen, nem kellően költséghatékony felhasználására.

2. PRIORITÁS: A versenyképesség fokozása az agrárgazdasági termelés valamennyi típusa esetében és a mezőgazdasági üzemek életképességének javítása

A prioritás vonatkozásában, az Általános megjegyzéseink fenntartása mellett kiemelten támogatandónak tartjuk a legelőterületre alapozott állattenyésztés kiterjesztésének elősegítését, mely azonban a prioritás leírásában az intézkedések között nem jelenik meg.

A prioritás tervezett intézkedései keretében hangsúlyosan jelenik meg az öntözés fejlesztése. Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az öntözéses mezőgazdálkodás környezeti szempontból történő megítélése korántsem egyértelmű. A talajminőségre, a biodiverzitásra, illetve a talajvíz-kutakból történő öntözés esetén a réteg- és talajvizek mennyiségére és minőségére gyakorolt hatása miatt nem tartjuk elfogadhatónak az öntözött mezőgazdasági területek jelentős kiterjesztését. Megítélésünk szerint nem az öntözött területek kiterjesztésére, hanem a jelenlegi öntözőrendszerek hatékonyságának javítására, és az esetleges környezeti kihívások kezelésére kell összpontosítani.

3. PRIORITÁS: Az élelmiszerlánc és a nem élelmiszer jellegű termékek láncá tekintetében a láncok szervezésének és a kockázatkezelésnek az előmozdítása a mezőgazdaság terén

A prioritás intézkedései többek között a "A mezőgazdasági termelés kiegyensúlyozott jövedelemviszonyait veszélyeztető klimatikus kockázatok miatti hozamingadozás csökkentését" kívánják kezelni, mely cél teljes mértékben támogatható. Megítélésünk szerint ezzel párhuzamosan le kell bontani azokat a területalapú támogatásokat, melyek a tartósan negatív környezeti hatásokkal (pl. belvíz, aszály) érintett területeken az erőletett szántóföldi művelésben tartást segítik elő. Ehhez kapcsolódva az EMVA rendelet más cikkelyein alapulva megfelelő ösztönző rendszerek hatékony bevezetése (pl. AKG) szükséges, hogy a szükséges földhasználat váltási folyamatok végbemehessenek.

4. PRIORITÁS: A mezőgazdaságtól és az erdészettől függő ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása

Ahogy az Általános észrevételek között kifejtettük, a prioritás céljainak eléréséhez szükséges intézkedések a jelenleg tervezett forrásnál nagyobb kereteket igényelnek. Noha a tervezet véleményezett változata még nem tart a részletes kidolgozás fázisában, ebben a szakaszban is fontosnak tartjuk kihangsúlyozni a tervezett intézkedések között a Magas Természeti Értékű Területek programjának további működtetését és bővítését. A kifejezetten természetvédelmi célú agrár-környezetgazdálkodási célprogramokat tartalmazó rendszer (valamint annak jogelődje az Érzékeny Természeti Területek hálózata) természetvédelmi hozadékai szerteágazóak, így azok megőrzése és további fejlesztése szükséges.

Megítélésünk szerint már a tervezet ezen szakaszában szükséges bizonyos főbb irányokat meghatározni pl. az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések terén. Az előző támogatási időszakok tapasztalatai alapján kiemelt fontosságúnak tartjuk az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések esetében a területi adottságokhoz jobban igazodó rendszer kialakítását, mely akár gazdaság szintjén lehetővé teszi a modulokból álló célprogramok egyedi kiválasztását. Ehhez a folyamathoz szervesen kapcsolódik az 1. Prioritás intézkedései között tervezett szaktanácsadási rendszer működtetése is.

Nagy jelentőségűnek ítéljük a program végrehajtási időszakában az agrár-környezetgazdálkodási célprogramokhoz való csatlakozás évenkénti lehetőségének megteremtését. Ezzel régi hiányosságát pótolhatná a rendszer és rugalmasabbá tenné azt a gazdálkodók számára. Ezzel mindemellett hozzájárulhat a fiatal gazdálkodók támogatásához is, hiszen - ahogyan azt a program korábbi időszakában tapasztalható volt - a vállalt EUME támogatási határértékeket azok a fiatal gazdálkodók jóval könnyebben teljesíthetik, akik gazdálkodásuk kezdetén esélyt kapnak az agrár-környezetgazdálkodási intézkedésekhez való csatlakozásra.

Az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében felül kell vizsgálni a csekély környezeti teljesítmény nyújtó célprogramok létjogosultságát, és előtérbe kell helyezni olyan rendszerek kialakítását, melyek eredményei több ágazat számára is kedvezőek lehetnek (pl. apróvad-élőhelyfejlesztési célprogram bevezetése).

Már ebben a szakaszban fontos hangsúlyozni a Natura 2000 területek vonatkozásában a jelenlegi támogatási összegek növelését, lehetőség szerint az EMVA rendeletben meghatározott felső értékhatárig.

Ahogy az 1. prioritás tekintetében megemlítettük, a 4. prioritás vonatkozásában is kiemelt jelentőségűnek tartjuk a monitoring rendszer működtetését.

5. PRIORITÁS: Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint az alacsony széndioxid kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaihoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatban

A prioritás tervezett intézkedéseit támogatandónak ítéljük, azonban ahogyan azt a korábbiakban is kifejtettük, aggályosnak tartjuk az öntözéssel érintett területek kiterjedésének növelését, mely ennek a prioritásnak is szerves részét képezi.

Kérjük a fenti észrevételeink megfontolását és beépítését a tervezet következő változatába, illetve észrevételink elvetése esetén kérjük szíves tájékoztatásukat az elutasítás okairól.

2013. július 31.

Köszönettel és üdvözléssel:

Halmos Gergő
igazgató